

บทที่ 1

บทนำ

ลำไย และลิ้นจี่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเฉพาะทางภาคเหนือตอนบน จัดเป็นพืชสวน ซึ่งทำรายได้ให้แก่ชาวสวนภาคเหนือมูลค่าหลายล้านบาท (พิชัย, 2532) ตลาดของลำไย และลิ้นจี่ นอกจากมีอยู่ในประเทศแล้ว ยังส่งออกไปยังฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และประเทศต่างๆ ในยุโรป (เกศินี, 2522) ลำไยมีพื้นที่เพาะปลูกมากถึง 295,137 ไร่ มีอัตราการเพิ่มการเพาะปลูก 10.6 เปอร์เซ็นต์ (ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า, 2543) ส่วนลิ้นจี่ที่ปลูกทางภาคเหนือเป็นลิ้นจี่ที่มีคุณภาพ และรสชาติดี (เอียน, 2536) มีพื้นที่ในการเพาะปลูก 73,623 ไร่ มีอัตราเพิ่มการเพาะปลูก 8.4 เปอร์เซ็นต์ (ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจการค้า, 2543) ลิ้นจี่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคมากขึ้น เนื่องจากมีรสชาติที่หอม หวาน อร่อย (จำเนียร, 2543) ในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยมีปริมาณ และมูลค่า การส่งออกลำไย และลิ้นจี่ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปริมาณ และมูลค่าการส่งออกลำไย และ ลิ้นจี่ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ ปี พ.ศ. 2542

ชนิดพืช	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
ลำไย		
- สด	43,998	1,146.97
- แห้ง	6,770	436.73
- แช่แข็ง	749	44.87
- กระป๋อง	8,822	486.93
รวม	60,339	2,097.50
ลิ้นจี่		
- สด	12,496	382.41
- กระป๋อง	12,886	576.23
รวม	25,382	948.64

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2543

มะปรางเป็นไม้ผลเมืองร้อนที่ทางราชการส่งเสริมให้เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูก ทางกรมส่งเสริมเกษตรมีแผนระยะยาวที่จะสนับสนุนให้ส่งผลสดไปขายยังต่างประเทศ ระยะเวลาที่มะปรางออกสู่ตลาดไม่ตรงกับผลไม้ชนิดอื่นจึงสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาการตลาดได้ นอกจากนี้ ตลาดในประเทศยังสามารถขยายตัวได้อีกมาก ส่วนตลาดต่างประเทศก็มีศักยภาพมาก และเป็นไม้ผลที่ไม่มีคู่แข่งถึงแม้ไม่มีตัวเลขยืนยันว่ามีการส่งออกไปขายยังต่างประเทศโดยรวมปริมาณเท่าใด แต่มีกรรงานว่ามีการส่งไปขายยัง ฮองกง และสิงคโปร์ (ทวีศักดิ์, 2539) นอกจากนี้ ในด้านอุตสาหกรรมน้ำผลไม้ มะปรางเป็นผลไม้ที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นน้ำผลไม้ได้ดีเพราะมีสีสวย และรสชาติหวานอมเปรี้ยวตามความนิยมของตลาดต่างประเทศ (นรินทร์, 2537)

การปลูกลำไย และลิ้นจี่ในภาคเหนือของประเทศไทย มีปัญหาการออกดอกไม่สม่ำเสมอ บางปีมีการออกดอกน้อย เนื่องจากในธรรมชาติ ลำไย และลิ้นจี่ที่ปลูกในภาคเหนือของไทยต้องการอุณหภูมิค่าประมาณ 10-20 องศาเซลเซียส เพื่อกระตุ้นให้เกิดดอก ในปีฤดูหนาวอากาศไม่หนาวเย็น และฤดูหนาวสั้นทำให้มีการออกดอกน้อย (ชนันท์, 2538) ส่วนปัญหาการออกดอกน้อยของมะปรางอาจมีสาเหตุได้หลายสาเหตุ นรินทร์(2537) กล่าวว่า แหล่งปลูกมะปรางที่ควรมีฤดูฝนกับฤดูแล้ง (หนาว และร้อน) ที่เด่นชัด เพราะช่วงแล้ง (อากาศเย็น) มีความสำคัญต่อการออกดอกของมะปราง โดยทำให้ต้นมะปรางมีการพักตัว เกิดการชะงักการเจริญเติบโตทางกิ่งใบ และอุณหภูมิค่าช่วยให้มะปรางออกดอกได้ดี ปัญหาการออกดอกของลำไย ลิ้นจี่ และมะปราง จึงคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ไม้ผลทั้ง 3 ชนิด ออกดอกไม่สม่ำเสมอทุกปี (สมบุญ, 2536) ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง การแตกใบอ่อนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการออกดอก และการเจริญเติบโตของพืช จึงได้มีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงปริมาณเอทิลีน และปริมาณคาร์โบไฮเดรตที่ไม่ใช่โครงสร้าง ในส่วนของไม้ผลทั้ง 3 ชนิด เพื่อดูความสัมพันธ์ว่าปัจจัยทั้งสองดังกล่าวมีส่วนส่งเสริม หรือยับยั้ง การแตกใบอ่อนของไม้ผลทั้ง 3 ชนิดอย่างไร ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษานี้เกี่ยวกับการออกดอกในโอกาสต่อไป